

R-ladder met uitleg *right to copy*

Offerteleidraad Europese openbare aanbesteding Bedrijfskleding gemeente Zaanstad 2023

Doelstelling en uitgangspunten van de opdracht:

Gemeente Zaanstad wil bedrijfskleding inkopen met een hoog draagcomfort, waarin medewerkers herkenbaar zijn in de openbare ruimte en veilig kunnen werken. Om snel en gemakkelijk kleding te kunnen bestellen, beoogt Zaanstad een gebruiksvriendelijk en overzichtelijk bestelsysteem aan medewerkers aan te bieden. Daarnaast wil de gemeente met deze aanbesteding duurzaamheid en circulariteit stimuleren. Om op weg naar circulair te versnellen, delen we graag onze stappen op de R-ladder vanuit de gebruikers, inkoop en duurzaamheid.

1. Refuse/Rethink

De vertaling van 'Refuse/Rethink' is weigeren/heroverwegen. Het gaat om anders denken en een andere manier van organiseren. Dit vraagt om sociale innovatie. Circulair denken en doen. Het gebruik van primaire grondstoffen en de enorme productieaantallen zorgen voor de grootste CO₂-uitstoot bij textiel. Als we deze uitstoot als 100% zien dan komt bij het verwerven van de primaire grondstoffen circa 38% CO₂-uitstoot vrij en bij de productie circa 32%. Kortom het gaat hier om het afbouwen van primaire grondstoffen en de enorme productie aantallen weigeren en heroverwegen.

Voordat we de aanbesteding zijn gestart, hebben we eerst een aantal zaken in kaart gebracht en heroverwogen, namelijk: Hoeveel kleding is er nog? Wie is eigenaar van de kleding? Welke items hebben we allemaal? Hebben we ze echt allemaal nodig en in gebruik? Hoeveel werknemers zijn er nu echt? En welke kledingmaten passen daarbij? Hoeveel nieuwe items hebben we besteld de afgelopen jaren?

Op basis daarvan zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd – mede ook om kosten te besparen:

- We streven ernaar de huidige kleding zo lang mogelijk te gebruiken (dragen)
- We streven ernaar de kleding in bruikleen aan medewerkers te geven.
- Bij uitdiensttreding leveren medewerkers de kleding in.
- We nemen minder hoeveelheden en minder soorten items op in het kledingpakket.
- We proberen minder hoeveelheden kledingmaten standaard op voorraad te hebben.
- We werken voor het logistieke gedeelte van de items graag met een herbruikbare verpakking bijv. een wisselkrat. En uiteraard wordt het logistiek gedeelte verzorgd zonder CO₂-uitstoot.
- We hebben graag op de einddatum van het nieuwe contract geen voorraad/restpartijen.

2. Redesign

De vertaling van 'Redesign' is herontwerpen. Het gaat hierbij om het anders of nieuw ontwerpen, of het zodanig aanpassen van het ontwerp dat het product een langere levensduur heeft, een betere modulaire opbouw en dat het bestaat uit duurzame materialen. Op basis daarvan zetten we in op:

- Items in 1 kleur.
- Items zonder een additioneel kledinglabel (bijv. de maat vermelden in het materiaal)
- Items gemaakt van 1 of maximaal 2 soorten materialen.

Waarom deze keuzes? Op dit moment zijn items met 1 kleur, geen kledinglabel en 1 á 2 soorten materialen gemakkelijker te recyclen om weer nieuw garen van te maken. Met het oog op het verminderen van CO₂-uitstoot, water, chemicaliën en energieverbruik geven we op het gebied van recycling in eerste instantie de voorkeur aan mechanische recycling. Hiermee kan namelijk ook de (oorspronkelijke) kleur van de kleding worden behouden en is geen (vervuilend) verfproces nodig. Een mooi voorbeeld is de Fibersort machine (de vezelzoekmachine) van Wieland Textiles gevestigd in Zaanstad. Met de Fibersort machine kan door consumenten ingeleverd textiel op bestaande kleur en bestaand materiaal gesorteerd worden ter voorbereiding op recycling van niet-herdraagbaar textiel. Inmiddels kan het worden verwerkt tot kleine stukjes door de cutting & cleaning machine van Textiles2Textiles, ook gevestigd in Zaanstad. Daarmee kan uiteindelijk elders weer nieuw garen worden gemaakt. Kortom garen gemaakt van post-consumer gerecycled textiel. Zo kunnen we van steeds meer niet-herdraagbare dwz oude en kapotte kleding, weer nieuwe kleding maken.

We kiezen graag voor items met een zo hoog mogelijk percentage post-consumer gerecycled textiel. Sowieso voor de speciaal in de kleur Zaans blauw te produceren items. Hierbij is bewust gekozen voor alleen de bovenkleding: T-shirt, polo (lange en korte mouw), vest en sweater. Daarnaast hebben we de spijkerbroek toegevoegd aan het kledingpakket (kledingpakket staat verderop nader

omschreven), omdat gemeente Zaanstad een van de 30 ondertekenaars is van de Denim Deal. Vanuit deze deal wordt eraan gewerkt dat alle jeans minstens 20% post-consumer gerecycled katoen bevatten. De uitgebreide producenten verantwoordelijkheid (UPV) textiel treedt in 2023 in werking. We verwachten dat de leverancier aan de gestelde criteria van de UPV textiel voldoet.

3. Reduce

Reduce betekent verminderen. Een gemiddelde Nederlander heeft gemiddeld 172 items in de kledingkast waarvan 50 ongedragen items. Dat is zonde! Kan het minder? Heb je echt iets nieuws nodig? Op basis daarvan kiezen we voor:

- Verminderen van de hoeveelheid soorten items (zie ook Rethink)
- Verminderen van de hoeveelheid soorten maten (zie ook Rethink)
- Verminderen van het aantal bestelmomenten. We roepen (communiceren) sinds een jaar niet meer actief op of collega's nog nieuwe kleding nodig hebben.

4. Reuse

Reuse betekent direct hergebruik. Het gaat hierbij om het volwaardig hergebruik van producten in zijn geheel in dezelfde functie door een andere gebruiker. Op basis hiervan streven we ernaar:

- De items zo lang mogelijk te gebruiken.
- Kleding in bruikleen aan medewerkers te verstrekken.
- Als een medewerker items niet of niet meer gebruikt worden deze items ingeleverd voor de voorraad.
- Als een medewerker items niet of niet meer gebruikt worden deze items uitgewisseld met een andere medewerker.

5. Repair

Repair betekent repareren, opknappen of hergebruik van een onderdeel (ook wel Refurbish, Remanufacture en Repurpose genoemd). Vanuit duurzaamheidsoogpunt is het beter om goed onderhoud en reparatie uit te voeren dan materialen af te danken. Zo worden geen nieuwe materialen gebruikt. Op basis hiervan hebben we gekozen om:

- De items zo lang mogelijk te gebruiken.
- De leverancier moet goed onderhoud van de kleding kunnen verzorgen.
- De leverancier moet reparatie van de kleding kunnen verzorgen.
- Om het aantal nieuwe items te verlagen zien wij bijvoorbeeld ook graag dat indien een lange broek kapot gaat en niet meer te repareren is dat er dan een korte broek van wordt gemaakt.
- Indien een item niet meer gebruikt kan worden, kunnen er nieuwe items van worden gemaakt door hergebruik van onderdelen. Denk aan patchwork (bestaande stoffen, materialen) voor bijvoorbeeld een laptophoes en rugzak.

6. Recycle

Recycle is de laatste optie, hoe hoger op de ladder hoe beter! Recycle is een brede term die we gebruiken voor de verwerking en hergebruiken van materialen tot circulaire grondstoffen. Zie stap 2 Redesign en onze stappen hierin. Uitgangspunt is: De textielindustrie is zeer vervuilend en primaire grondstoffen worden/zijn schaars. Alles wat er al is, dient eerst zo lang mogelijk te worden gebruikt en uiteindelijk (als allerlaatste) te worden gerecycled. Idealiter gerecycled als garen voor nieuwe kleding of cascaderen naar bijvoorbeeld handdoek(rol), worteldoek en metisse (isolatiemateriaal). Textiel hoort niet bij het afval.